Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2025)0258

Преодоляване на транснационалните репресии срещу защитници на правата на човека

Резолюция на Европейския парламент от 13 ноември 2025 г. относно преодоляването на транснационалните репресии срещу защитници на правата на човека (2025/2048(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид декларацията на ООН относно защитниците на правата на човека и резолюцията на Съвета на ООН по правата на човека от 4 април 2025 г., озаглавена „Защитници на правата на човека и нови и нововъзникващи технологии: закрила на защитниците на правата на човека, включително жените защитници на правата на човека, в ерата на цифровите технологии“,

– като взе предвид Договора за Европейския съюз, по-специално членове 3 и 21 от него,

– като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз,

– като взе предвид насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека, приети през юни 2004 г., и своята резолюция от 16 март 2023 г. относно насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека[1],

– като взе предвид заключенията на Съвета от 27 януари 2025 г. относно приоритетите на ЕС на форумите на ООН по правата на човека,

– като взе предвид плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020 – 2024 г., удължен до 2027 г.,

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския

---

1 ОВ C, C/2023/409, 23.11.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/409/oj.

парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги)[2],

– като взе предвид Директива (ЕС) 2024/1760 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и Регламент (ЕС) 2023/2859[3],

– като взе предвид годишния доклад на Комисията за 2024 г. относно правата на човека и демокрацията по света на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност,

– като взе предвид своя доклад за разследването на предполагаеми нарушения и лошо администриране при прилагането на правото на Съюза във връзка с използването на Pegasus и еквивалентен шпионски софтуер за наблюдение,

– като взе предвид изявлението на лидерите на Г-7 относно транснационалните репресии от 17 юни 2025 г. и многостранния диалог на Г-7 относно транснационалните репресии, проведен през февруари 2025 г.,

– като взе предвид проучването на Генералната дирекция за външни политики от юни 2025 г., озаглавено „Транснационалните репресии срещу защитниците на правата на човека: Въздействието върху гражданското пространство и отговорността на приемащите държави“,

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по външни работи (A10-0206/2025),

А. като има предвид, че транснационалните репресии са добре документирано явление, което се случва в глобален контекст на влошаване на правата на човека, свиване на гражданското пространство и нарастващо разпространение на все по-репресивни и агресивни авторитарни режими;

Б. като има предвид, че няма общоприето определение за транснационални репресии и че официалните данни са ограничени, което възпрепятства борбата срещу това явление; като има предвид, че според организацията Freedom House през периода 2014 – 2024 г. над 25% от правителствата в света са участвали в транснационални репресии с 1219 преки физически

---

2 ОВ L 277, 27.10.2022 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.

3 ОВ L, 2024/1760, 5.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj.

случая в 103 целеви държави; като има предвид, че 10 режима представляват почти 80% от всички транснационални случаи на репресии, а именно Китай, Турция, Таджикистан, Русия, Египет, Камбоджа, Туркменистан, Узбекистан, Иран и Беларус; като има предвид, че държави в други региони, като Куба, Никарагуа и Венесуела в Латинска Америка, Саудитска Арабия в Персийския залив и Еритрея в Африка, също са регистрирани като извършители на транснационални репресии;

В. като има предвид, че Декларацията на ООН относно защитниците на правата на човека определя защитниците на правата на човека като лица, които самостоятелно или заедно с други действат за утвърждаването и защитата или се стремят към защита и упражняване на правата на човека и основните свободи на национално и международно равнище чрез мирни средства;

Г. като има предвид, че защитниците на правата на човека са ключови съюзници на ЕС, когато става въпрос за защита и насърчаване на правата на човека, демокрацията и върховенството на закона, като също така осъждат нарушаването на тези права; като има предвид, че прилагането на насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека и свързаните ангажименти остават неравномерни;

Д. като има предвид, че защитниците на правата на човека в световен мащаб са изложени на риск от транснационални репресии, като през последните години броят на регистрираните случаи нараства; като има предвид, че много случаи остават нерегистрирани поради страх от допълнителни ответни действия с цел отмъщение;

Е. като има предвид, че транснационалните репресии често подкопават сигурността, суверенитета и правния ред на приемащите държави и представляват системни заплахи за гражданското пространство, демократичните институции и принципите на правовата държава както на международно равнище, така и в рамките на съответната държава, както е видно от докладите на разузнавателните служби на държавите членки и на единомислещи държави;

Ж. като има предвид, че въпреки нарастващата осведоменост за съществуването и мащаба на транснационалните репресии, ответните мерки на външната и вътрешната политика на ЕС в отговор на транснационалните репресии остават ограничени и фрагментирани, което води до тревожен пропуск в закрилата на защитниците на правата на човека, изложени на риск;

З. като има предвид, че новите технологии, по-специално шпионският софтуер, като Pegasus, са основен инструмент на съвременните транснационални репресии, който правителствата

използват за шпионаж и наблюдение на защитниците на правата на човека;

И. като има предвид, че социалните медии и други цифрови платформи осигуряват благоприятна среда за транснационални репресии, включително под формата на хакерски атаки, онлайн тормоз, сплашване и кампании за оклеветяване и дезинформация, които са тясно свързани с традиционните методи на транснационални репресии срещу защитниците на правата на човека;

Й. като има предвид, че транснационалните цифрови репресии все повече се възползват от възможността за двойна употреба на интернет технологиите, включително социалните медии и цифровите платформи, които служат като основни обществени пространства за организациите на гражданското общество, защитниците на правата на човека, журналистите, адвокатите, блогърите и други независими гласове, за да разкриват злоупотреби и да се застъпват за основните свободи; като има предвид, че авторитарните участници се стремят да наводняват, наблюдават, манипулират или заглушават тези платформи чрез тормоз, дезинформация и наблюдение; като има предвид, че някои технологични дружества понякога играят пасивна или дори активна роля за улесняване на цифровите репресии, като по този начин са се превърнали във важни фактори за транснационални репресии;

К. като има предвид, че е необходима по-голяма прозрачност по отношение на начина, по който технологичните дружества отговарят на правителствени искания за премахване на съдържание или достъп до информация за потребителите;

Л. като има предвид, че жените защитници на правата на човека в изгнание и диаспората са изправени пред специфични за пола форми на транснационални репресии, например тормоз, малтретиране и сплашване, основани на пола, водещи до стигматизация и социална изолация; като има предвид, че транснационалните репресии, основани на пола, възникват, когато държавни и свързани с държавата участници внедряват цифрови технологии и използват пола и омразата към жените като инструмент за репресии срещу жените защитници на правата на човека, пребиваващи извън техните държави на произход;

М. като има предвид, че пълното зачитане на хармонизираните правни рамки в областта на правата на човека и сигурният правен статут на национално равнище и на равнището на ЕС намаляват излагането на защитниците на правата на човека на транснационални репресии;

Транснационални репресии срещу защитници на правата на

човека: нарастващи тенденции и заплахи

1. Предлага транснационалните репресии да се определят като нападения и заплахи от страна на държави, включително авторитарни режими и техни марионетни сили, които имат за цел да защитават и прокарват интересите си, като достигат отвъд националните граници с цел принуждаване, контрол или заглушаване на дисиденти, политически опоненти, журналисти, активисти, защитници на правата на човека и членове на диаспората, чрез широк набор от физически методи, като целенасочени убийства, отвличания, насилие, тормоз и принудително връщане, изчезване и депортиране, както и стратегическа злоупотреба с правни инструменти, включително злоупотреба с консулски услуги, процедури за екстрадиция или червени бюлетини и арести, както и нефизически методи, като цифрово наблюдение, сплашване, изнудване и заплахи срещу семействата на защитниците на правата на човека;

2. осъжда всички форми на транснационалните репресии като сериозна заплаха за международното право в областта на правата на човека и нарушаване на суверенитета на приемащите държави чрез тактики за външна намеса; подчертава в този контекст необходимостта от приемане на широко прието определение за транснационални репресии и от засилване на общата борба срещу това явление чрез добре установена правна рамка на многостранно, регионално и национално равнище;

3. изразява дълбока загриженост относно ескалацията на транснационалните репресии; отбелязва, че броят на случаите на транснационални репресии най-вероятно е подценен, тъй като те често се извършват прикрито;

4. подчертава, че спонсорираните от държавата транснационални репресии приемат все по-скрити форми, включително нанасяне на физически вреди, изтезания, депортиране, наблюдение, правен натиск, кампании за оклеветяване, цифрови заплахи, насилствени изчезвания и отвличания, принудително репатриране, искания за екстрадиция, замразяване на активи, заплахи срещу членове на семейството и незаконни убийства;

5. изтъква и осъжда факта, че бившият заместник-председател на Европейския парламент Алехо Видал-Куадрас беше жертва на транснационални репресии, извършени от Иран чрез терористично нападение, организирано в държава — членка на ЕС;

6. осъжда авторитарните режими и други извършители и техните марионетни сили в световен мащаб за все по-честото прибягване до транснационални цифрови репресии; отбелязва употребата на основани на ИИ технологии, шпионски софтуер, хакерски атаки и доксинг с цел тормоз, наблюдение, дискредитиране и

сплашване на защитници на правата на човека и на отделни лица; подчертава, че цифровите транснационални репресии включват също така цензура, основана на съдържанието, включително използването на искания за премахване на съдържание, правни заплахи, натиск за модериране на съдържание и блокиране на медии, управлявани от лица в изгнание, с цел потискане или премахване на информация, която е от критично значение за авторитарните режими;

7. осъжда тактиките за транснационални репресии, основани на пола, които са насочени непропорционално срещу жените защитници на правата на човека, пребиваващи извън техните държави на произход; изразява дълбока загриженост във връзка с увеличаването на сексуалното насилие и заплахите чрез цифрови технологии, насочени към дискредитиране на жените защитници на правата на човека и възпирането им да продължават дейността си;

8. осъжда извършителите за упражняване на правен и дипломатически натиск, включително чрез политически мотивирани червени бюлетини на Интерпол и международната институционална архитектура за борба с тероризма, да поискат арестуването и екстрадирането на защитници на правата на човека в изгнание и на отделни лица в риск; осъжда освен това злоупотребата с термина „тероризъм“, провеждането на задочни наказателни преследвания и използването на други мерки от административен характер, например отнемане на гражданство, отказ за издаване на визови документи, забрани за пътуване и за влизане, отказ на документи за самоличност и консулски или банкови услуги;

9. изразява сериозна загриженост относно ролята на някои приемащи държави, включително някои държави – членки на ЕС, и недържавни участници, като доставчиците на цифрови услуги и други технологични посредници, сектора на частния шпионски софтуер, изпълнителите в областта на сигурността, частните следователи, престъпните организации и марионетните сили, включително членовете на диаспората, за улесняване на транснационалните репресии, включително чрез сътрудничество между граничните органи и силите за сигурност на държавите;

10. подчертава освен това, че транснационалните репресии като пряка заплаха за суверенитета и сигурността на държавите, включително на държавите – членки на ЕС, дават възможност на чуждестранни държавни участници да упражняват сплашване, принуда и контрол отвъд своите граници; припомня, че въпреки че националната сигурност остава отговорност единствено на държавите членки, мащабът и трансграничният характер на тези практики изискват координиран отговор на равнището на ЕС, включително инициативи за сътрудничество между националните органи, европейските институции и участниците

от гражданското общество;

11. изразява сериозна загриженост относно свиването на гражданското пространство и заглушаването на изгнаниците, чиито гласове са от основно значение за документирането на положението с правата на човека и злоупотреби от авторитарни държави; припомня, че защитата и подкрепата на свободни и демократични общества, включително в непосредственото съседство с ЕС, са от стратегически интерес за ЕС;

12. подчертава трайните психологически последици от транснационалните репресии върху психичното здраве и общото благосъстояние на жертвите и техните семейства, включително тяхното чувство за безопасност, психологическа неприкосновеност, социални отношения и способността им да продължават да извършват публичните дейности, което в много случаи води до дълготрайни травми, изолация и изключване; решително осъжда ответните действия на извършителите срещу семействата на защитници на правата на човека, живеещи в чужбина, като средство за транснационални репресии; отбелязва особено възпиращия ефект на транснационалните репресии и сред диаспората и гражданското общество в изгнание;

13. подчертава, че е важно да се признае, че транснационалните репресии срещу защитниците на правата на човека засягат непропорционално лицата с уязвимости, свързани с раса, етническа принадлежност, религия, пол, сексуалност, увреждане или социално-икономически статус;

14. подчертава, че в някои части на света журналистите могат да бъдат изложени на транснационални модели на репресии с дълготрайни последици за тяхната кариера и лична безопасност;

Интегриране на транснационалните репресии в политиките на ЕС

15. призовава Комисията, държавите членки и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) систематично да разглеждат транснационалните репресии в контекста на клаузите, свързани с правата на човека, в споразуменията на ЕС, когато е приложимо, диалозите за правата на човека с държави извън ЕС и в рамките на други форуми за двустранно и многостранно сътрудничество, например Съвета на ООН по правата на човека;

16. настоятелно призовава ЕСВД да подпомага защитници на правата на човека и отделни лица в риск, включително дисиденти, които са жертви на транснационални репресии в държави извън ЕС, чрез специални програми, насочени към това да им се позволи да продължат работата си в изгнание, като същевременно бъдат в безопасност от репресии и агресия;

17. призовава Комисията и ЕСВД да включат транснационалните

репресии в плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията след 2027 г. и насоките на ЕС относно защитниците на правата на човека като нарастваща заплаха за защитници на правата на човека и отделни лица в риск, и да включат конкретни разпоредби за защитата и безопасността на защитниците на правата на човека;

18. настоява, че спешно е необходимо да се преодолеят както на национално, така и на европейско равнище пропуските в закрилата, пред които са изправени защитниците на правата на човека, когато са обект на транснационални репресии; призовава да им бъде предоставена бърза, гъвкава, достъпна и устойчива подкрепа, включително спешна подкрепа, временно преместване и инструменти и обучение, за да им се даде възможност да се защитят по-добре от всички видове заплахи и незаконно наблюдение, които могат да представляват транснационални репресии; подчертава необходимостта от предоставяне на цифрово обучение и обучение относно киберсигурността, правна помощ и психосоциална подкрепа за защитниците на правата на човека, засегнати от транснационални репресии; счита, че е от първостепенно значение политиките и програмите за защита да са ориентирани към жертвите, чувствителни към аспектите на пола, междусекторни, приобщаващи и недискриминационни;

19. призовава ЕС и неговите държави членки да спазват своите международни задължения и подчертава, че правото на търсене на убежище е от основно значение за защитата на лицата, изложени на риск от преследване, съгласно Женевската конвенция;

20. призовава държавите членки да използват по най-добрия начин своите национални политики и налични маржове, за да формулират по-последователна, координирана и предвидима политика за лица, които са обект на транснационални репресии;

21. изразява загриженост относно ролята на посолствата на държавите, участващи в транснационални репресии; посочва повишения риск за защитниците на правата на човека, когато са принудени да работят с тези посолства при нужда от консулски услуги; призовава държавите членки да увеличат натиска си върху посолствата на държавите, свързани с транснационални репресии, разположени на тяхна територия, и да не използват дипломатическите си постове за заглушаване на несъгласието в чужбина, в съответствие с Виенската конвенция за консулските отношения;

Подобряване на координирания мониторинг и събирането на данни

22. призовава ЕСВД и държавите членки, в сътрудничество със съответните институции, като Европол, да координират усилията

си и да създадат механизми за достъпна информация, данни, проследяване и докладване, за да се подобри документирането на случаите на транснационални репресии на тяхна територия и да се улеснят бързата реакция и разследванията, когато е необходимо; призовава ЕСВД да укрепи мрежата от координационни центрове за защитници на правата на човека и лица в риск в делегациите на ЕС, на които е възложено да представят случаи пред органите в съответната столица; счита, че такъв механизъм следва да бъде достъпен за гражданското общество, като позволява неговият принос да бъде надлежно регистриран;

23. призовава Комисията да създаде централизиран механизъм за картографиране с цел установяване, наблюдение и оценка на случаите и споделяне на предупреждения на транснационални репресии срещу защитници на правата на човека, който ще спомогне за установяване на пропуските в политиката на ЕС, за формулиране на подходящи стратегически отговори и подкрепа на координираните действия между държавите членки;

24. призовава държавите членки да кодифицират транснационалните репресии в националното законодателство с цел подкрепа за държавните институции в установяването и предотвратяването на случаи на транснационални репресии; призовава държавите членки да създадат национални координационни центрове в рамките на своите правителства за потенциални и действителни жертви на транснационални репресии и да предоставят набор от инструменти, обясняващи как да се докладват случаи на такива;

25. призовава държавите членки, Европол и Агенцията на ЕС за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL), да предоставят обучение за осведоменост относно транснационалните репресии, контрастратегии за борба и специални протоколи за оценка на риска на съответните правителствени агенции, външни доставчици на услуги и техния персонал, по-специално служителите в областта на киберсигурността, правоприлагащите и имиграционните служители и служителите, натоварени със задачата да обработват заявления за издаване на визи и да разглеждат искания за екстрадиция и други форми на правно сътрудничество с държави извън ЕС, с акцент върху цифровото наблюдение, рисковете от ответни действия с цел отмъщение и злоупотребата с правни механизми;

Преодоляване на рисковете, породени от цифровите технологии като способстващи фактори за транснационални репресии

26. призовава ЕС и неговите държави членки да признаят, предотвратяват и противодействат на цифровите форми на

трансгранични репресии, включително кампании за дезинформация, насочени срещу защитници на правата на човека, и да гарантират, че защитниците на правата на човека имат закрила срещу онлайн тормоз, сплашване и цензура, независимо от произхода на доставчика на услуги, местоположението на цифровата инфраструктура или използваните инструменти; призовава държавите – членки на ЕС, да криминализират външноразузнавателните дейности, насочени срещу дисиденти в изгнание, в качеството им на цифрова форма на трансгранични репресии;

27. изисква от държавите членки да упражняват строг надзор върху шпионския софтуер и пазарите и операциите за наблюдение, включително чрез прилагане на задължителна надлежна проверка във връзка с правата на човека и на Регламента на ЕС относно изделията с двойна употреба[4] за всички износители на технологии, установени в ЕС, и да отменят износа на лицензи за шпионски софтуер за държави с документирани практики на транснационални репресии и нарушения на правата на човека, когато съществува предвидим риск тези инструменти да бъдат използвани за заглушаване или наказване на защитата на правата на човека или несъгласието; припомня насоките на Комисията от 2024 г. относно износа на изделия за кибернаблюдение, които целят да повишат осведомеността относно рисковете, свързани със злоупотребата с технологии за кибернаблюдение, и да предоставят на износителите практически инструменти за оценка на положението с правата на човека;

28. призовава държавите членки да създадат леснодостъпни и безопасни механизми за докладване, замислени така, че да зачитат и защитават неприкосновеността на личния живот на тези, които ги използват, за да позволят на защитниците на правата на човека, живеещи в изгнание или в общности на диаспората, да изразяват пред съответните правителствени агенции опасения относно цифрови транснационални репресии; подчертава необходимостта да се признае специфичното предизвикателство на основаните на пола транснационални репресии в областта на цифровите технологии и конкретните последици от този вид репресии за жените защитници на правата на човека;

29. призовава ЕС и неговите държави членки да гарантират, че частните субекти, особено в технологичния сектор, носят отговорност за евентуалната си роля в случаи, където

---

[4] Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

благоприятстват извършването на транснационални репресии; освен това призовава за публикуването на доклади за прозрачност и за създаването на ефективни механизми за подаване на жалби, достъпни за защитници на правата на човека и други изложени на риск лица;

Гарантиране на отчетност и прилагане на санкции

30. призовава ЕС да търси отговорност за нарушения на правата на човека от държавите и режимите, които извършват транснационални репресии, съгласно Международния пакт за граждански и политически права, Европейската конвенция за правата на човека, Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание и Конвенцията за статута на бежанците и да обмислят налагането на целенасочени санкции на тези държави и на извършителите на транснационални репресии срещу защитници на правата на човека; настоятелно призовава ЕС да подкрепя жертвите на транснационални репресии в търсенето им на правна защита чрез стратегически съдебни спорове пред Европейския съд по правата на човека;

31. осъжда факта, че транснационалните репресии се извършват и на територията на държавите – членки на ЕС, а в някои случаи и със съучастие на държави членки за извършване на транснационални репресии; отбелязва, че транснационалните репресии стават възможни и чрез сътрудничество между правителствата;

32. подчертава, че ЕС и неговите държави членки трябва да спазват надлежната проверка на правата на човека в техните ангажименти с правителства, за които е известно, че участват във или допускат транснационални репресии срещу защитници на правата на човека;

33. призовава ЕС да увеличи финансирането за ProtectDefenders.eu, да разшири мандата си, за да включи защитниците на правата на човека, изложени на риск от транснационални репресии, в рамките на ЕС, и да увеличи финансирането за организациите на гражданското общество, работещи в областта на закрилата на защитниците на правата на човека и отделни лица, изложени на риск;

34. призовава Комисията проактивно да взаимодейства и да продължи да си сътрудничи с Интерпол и ООН, включително за разработване на обща рамка за сигурност срещу трансгранични репресии, за да се сложи край на неправомерното, политически мотивирано използване на червени бюлетини, сини бюлетини, дифюжън и искания за екстрадиция; призовава мандатът на Европол да включва транснационални репресии и оценката на свързаните с тях случаи и бюлетини на Интерпол, насочени

срещу защитниците на правата на човека и отделни лица; призовава държавите членки да проявяват максимална предпазливост при разглеждането на искания за арест и екстрадиция от страна на режими, които в миналото са злоупотребявали с червени бюлетини;

35. призовава ЕС и неговите държави членки да използват всички налични инструменти за закрила на защитниците на правата на човека и на отделни лица в риск и за укрепване на националния суверенитет и демократичните ценности, включително санкции съгласно глобалния режим на ЕС за санкции в областта на правата на човека (ГРСЕСНПЧ/закон „Магнитски“ на ЕС), забрани за издаване на визи и експулсиране на дипломати, за които е известно, че са участвали в актове на транснационални репресии; настоятелно призовава заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и държавите членки да включат транснационалните репресии като подлежаща на санкции категория в рамките на Глобалния режим на ЕС на санкции и да включат в списъка лица, за които е установено, че са извършители на транснационални репресии; предупреждава, че ако ЕС не успее да предотвратява и да реагира на транснационални репресии, това рискува да подкопае доверието в Съюза като сигурно убежище за лица, защитаващи правата на човека, на които им се налага да бягат от преследване;

36. призовава ЕС, неговите държави членки, Комисията и ЕСВД да мобилизират и координират всички свои инструменти за справяне с транснационалните репресии и да засилят дипломатическите отношения, включително чрез делегациите на ЕС, за да предотвратяват и възпират тактиките за транснационални репресии от страна на държави извън ЕС и да изтъкват тези инциденти чрез публични изявления, като по този начин увеличават обществената осведоменост; призовава за засилена координация с единомислещи партньорски държави в контекста на Г-7 и други съответни международни форуми;

°

° °

37. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Европейската комисия.